

MODELE ODPOWIEDZI I SCHEMATY OCENIANIA ARKUSZA II

Temat 1: **Stwórca i jego dzieło.** Analizując *Hymn* Jana Kochanowskiego i fragment hymnu *Święty Boże* Jana Kasprowicza, porównaj sposoby przedstawienia Boga, świata i człowieka.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 22 punkty)

	Punktacja
1. Rozpoznanie zasady zestawienia tekstów ,
np.:	0–2
- ten sam adresat (Bóg), bezpośrednio przywołany poprzez apostrofę,
- odmienna sytuacja wypowiedzania: podmiot liryczny zbiorowy (l. mn.; <i>czego chcesz od nas, wyznawamy, chowaj nas...</i>); podmiot liryczny (l. poj.; <i>stań się tak lichy jak ja, duszę moją, oczy moje</i>),
- odmienna postawa wobec Boga (podziw i wdzięczność; ton gniewu, bluźnierstwo).	
2. Przedstawienie obrazu Stwórcy w Hymnie ,	0–2
np.:	
- władca wszystkiego: całego świata i wszelkiego stworzenia,
- artysta, kreator niezwykłego dzieła,
- król wszechmogący i wszechobecny,
- pan hojny i dobry,
- Stwórca kochający swe dzieło,
- Bóg zainteresowany losem świata i człowieka,
- opiekun troszczący się o dostatni byt.	
3. Przedstawienie obrazu Stwórcy w hymnie Święty Boże ,	0–2
np.:	
- siła najwyższa rządząca światem,
- pan potężny, mający ogromną moc,
- władca daleki i niedostępny,
- Stwórca obojętny i nieczuły na ludzkie nieszczęście i cierpienie.	
4. Rozpoznanie wizji świata stworzonego przez Boga (<i>Hymn</i> J. Kochanowskiego),	0–2
np.:	
- harmonijny i uporządkowany,
- dobry i piękny,
- mający sens i cel,
- bogaty, różnorodny,
- przeznaczony (dany) dla człowieka, będący źródłem jego szczęścia.	
5. Rozpoznanie wizji świata stworzonego przez Boga (<i>Święty Boże</i> Jana Kasprowicza),	0–2
np.:	
- chaotyczny, zmierzający do zagłady,
- przygnębiający,
- pozostawiony samemu sobie, bez opieki i zainteresowania Boga,
- przeznaczony dla człowieka, będący źródłem jego dramatu.	
6. Określenie postawy człowieka wobec świata i Boga w Hymnie Jana Kochanowskiego,	0–2
np.:	
- postawa renesansowej afirmacji życia, świata i człowieka,
- życie na świecie stworzonym przez Boga źródłem szczęścia i radości,
- wdzięczność.	

7. Określenie **postawy człowieka wobec świata i Boga** w hymnie *Święty Boże* J. Kasprowicza, **0–2**
 np.:
 - gniew i bunt,
 - oskarżenie Boga o zło panujące na świecie,
 - świadomość porzucenia i zapomnienia.
8. Określenie **struktury artystycznej** *Hymnu* J. Kochanowskiego, **0–2**
 np.:
 - wersyfikacja, np. wiersz sylabiczny, regularny, rymy,
 - środki artystyczne, np. apostrofa, anafory, pytania retoryczne, epitety, peryfrazy,
 - kontynuacja tradycji hymnicznej,
 - postawa podmiotu mówiącego typowa dla epoki, np. obiektywizm, dystans, szacunek.
9. Określenie **struktury artystycznej** hymnu *Święty Boże* J. Kasprowicza, **0–2**
 np.:
 - wersyfikacja, np. wiersz wolny emocjonalny, nieregularny, rymy,
 - środki artystyczne, np. apostrofy, anafory, peryfrazy, wykrzyknienia, symbole, słownictwo w funkcji ekspresyjnej,
 - postawa podmiotu mówiącego typowa dla epoki, np. subiektywizm, brak dystansu, ton bluźnierczy, ironia,
 - „przełamywanie wzorca” gatunkowego hymnu.
10. Sformułowanie **pełnego** wniosku, **4**
 np.:
 - określenie podobieństwa między obrazami Boga i świata,
 - wyjaśnienie różnic, np. wskazanie indywidualnego wymiaru „wadzenia się z Bogiem” Kasprowicza oraz uniwersalnej wymowy postawy Kochanowskiego,
 - uzasadnienie różnic kontekstem epoki, ewentualnie kontekstem biograficznym,
 - wskazanie renesansowego optymizmu i młodopolskiego pesymizmu wynikających z filozofii epok.
11. Sformułowanie wniosku **częściowego**, **2**
 np.:
 - odmienna wizja Boga, świata i człowieka,
 - uzasadnienie różnic: wykorzystanie wiedzy o epokach.
12. Podjęcie **próby** wnioskowania, **1**
 np.:
 - dwie różne wizje Boga i świata.

Temat 2: **Jednostka w świecie ograniczeń.** Analizując zachowania bohaterów zwierzęcych oraz ukształtowanie językowe podanego fragmentu, odczytaj metaforyczny sens sceny i jej związek z przesłaniem powieści Zofii Nałkowskiej *Granica*.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 22 punkty)

	Punktacja
Rozpoznanie sytuacji bohaterów zwierzęcych	
1. Sytuacja i zachowanie Fitka,	0–4
np.:	
- pies podwórzowy,	
- ograniczenie przestrzeni życiowej (buda, linia drutu, niewola),	
- każdorazowe bolesne rozpoznawanie kresu własnych, życiowych możliwości (nieświadomy własnych ograniczeń),	
- monotonia, jałowość egzystencji,	
- wrogie nastawienie do obcych, nieufność,	

- zapominanie o ograniczeniu, jakim jest łańcuch,
 - zaspokojenie głodu dające poczucie szczęścia; okazuje wdzięczność,
 - przejawy krótkotrwałej radości podczas zabawy z Lulu.
2. Sytuacja i zachowanie Lulu, 0–4
- np.:
- pies domowy niedoświadczający ograniczeń,
 - zabawy z Fitkiem przejawem kaprysu,
 - zachowywanie dystansu,
 - poczucie przynależnej mu niezależności i swobody,
 - ignorowanie potrzeb Fitka.
3. Odczytanie zachowania innych **bohaterów** (ludzi) na sytuację psa 0–1
- np.:
- brak zrozumienia sytuacji psa przez innych (pies podwórzowy ma pilnować obejścia, pogodził się ze swoim losem, najlepiej jest mu na łańcuchu).
4. Odczytanie **metaforycznych sensów tekstu i ich związku z problematyką powieści**, 0–4
- np.:
- usytuowanie sceny w początkowej części powieści zapowiedzią problematyki utworu,
 - Fitek nie może przekroczyć granicy, podobnie jak bohaterowie powieści,
 - sytuacja Fitka ilustracją losu ludzi z nizin społecznych – są metaforą postaw ludzi ograniczonych w swojej wolności,
 - sytuacja Lulu metaforą postaw ludzi wolnych,
 - symbolika drutu, łańcucha (ograniczenia zdeterminowane przynależnością).
5. Charakterystyka **ukształtowania językowego** fragmentu, 0–4
- np.:
- realistyczny opis bohaterów zwierzęcych,
 - słownictwo akcentujące monotonię życia (np. *obojętnie, nieruchomo, apatycznie, jednostajne, jałowe*; epitety – *znudzony, tęskny, rozpaczający, błagalne jęki, skowytliwe szczeknięcia, gniew daremny*),
 - wyliczenie czasowników wskazujące na beznadziejność losu (np. *leżał, szukał, drapał się, rozglądał, węszył, czołgał się, pęzał, wydłużał się, kurczył*),
 - kontrast – porównania z losem innych (np. Fitek nie podnosił nogi jak psy szczęśliwe),
 - językowe zróżnicowanie wypowiedzi – słownictwo i składnia nacechowane emocjonalnie (p. Cecylii, Elżbiety, p. Posztraskiej).
6. Wyjaśnienie związku analizowanej sceny z **przesłaniem** powieści, 0–1
- np.:
- nieprzekraczalność granic między bohaterami zwierzęcymi zapowiada obecność wielu ograniczeń (podobne relacje w stosunkach społecznych).
7. Sformułowanie wniosku **pełnego**, 4
- np.:
- los jednostki zdeterminowany rolą społeczną,
 - niemożność przełamania ograniczeń (np. biologicznych, społecznych, poznawczych, wpisanych w naturę człowieka i relacje społeczne).
8. Sformułowanie wniosku **częściowego**, 2
- np.:
- zachodzi związek między światem ludzi a światem zwierząt,
 - świat zwierząt metaforą stosunków międzyludzkich.
9. Podjęcie **próby** podsumowania, 1
- np.:
- granice występujące między światem Fitka i Lulu są odzwierciedleniem granic między ludźmi, bohaterami powieści.

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 3 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym 3
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 3 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka 3
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 10 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja 10
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja 7
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia 4

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy) 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

0-4

W wypracowaniu krótszym niż około 250 słów ocenia się tylko rozwinięcie tematu; kompozycja, styl, język i zapis nie są oceniane.